

Minoritetsstudenter ved Universitetet i Oslo 2011

Innledning

Universitetet i Oslo (UiO) innhenter årlig opplysninger om studentenes familietilhørighet for å få kjennskap til andel minoritetsstudenter ved UiO. Årets statistikk viser en andel på 13,4 prosent, og dette er en liten økning fra i fjor. Andelen minoritetsstudenter har økt sakte men sikkert siden 2006, da man startet å registrere minoritetsstudenter, og denne positive tendensen gjenspeiles også ved det enkelte fakultet. Det er dessuten verdt å merke seg at selv om enkelte store fakulteter har en relativ lav andel minoritetsstudenter, så er antallet studenter ved fakultetene høyt, noe som betyr at UiO uteksaminerer mange studenter med minoritetsbakgrunn også ved disse fakultetene.

Spørsmålet og svaralternativene som legges ut på studentweb

UiO innhenter årlig informasjon fra studentweb om studenters familietilhørighet. Når studentene semesterregistrerer seg bes de besvare et spørsmål med åtte svaralternativer. UiO har videreutviklet spørsmål med svaralternativer som har blitt utarbeidet ved Høgskolen i Oslo, og blant annet supplert med et nytt svaralternativ for å skille ut utvekslingsstudenter. Vi spør om studenten selv og studentens foreldre er født i Norge eller Norden, og studenten kan velge mellom følgende svaralternativer:

- *Jeg er innreisende utvekslingsstudent og skal derfor ikke være med i undersøkelsen*
- *Jeg ønsker ikke å svare på dette*
- *Ja, både jeg og mine foreldre er født i Norge eller Norden*
- *Ja, jeg er født i Norge, men mine foreldre er født utenfor Norden*
- *Nei, jeg kom til Norge før jeg var ferdig med ungdomsskolen*
- *Nei, jeg kom til Norge etter ungdomsskolen og tok videregående skole her*
- *Nei, jeg kom til Norge som voksen*
- *Ingen av alternativene passer*

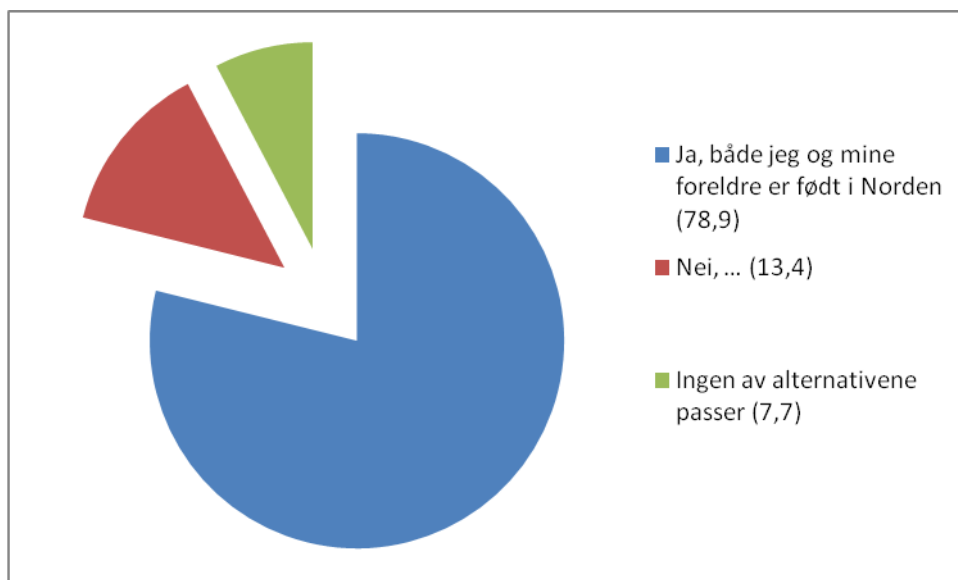
Det er verdt å merke seg at "minoritetsstudenter" i denne sammenhengen er personer med familietilhørighet utenfor Norden, og ikke en betegnelse på studenter med såkalt ikke-vestlig bakgrunn. Årsaken til denne formuleringen er at Høgskolen i Oslo bruker samme formulering, og det er hensiktsmessig for UiO å kunne sammenligne seg med dem.

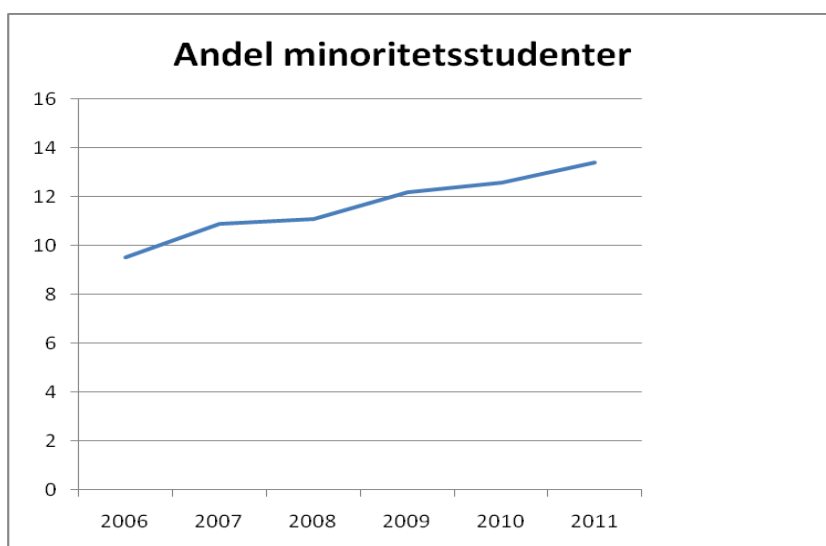
Fordeling av besvarelser

92,9 prosent av de 26294 studentene som har semesterregistrert seg våren 2011 har valgt å delta i undersøkelsen, og ca to prosent av disse er innreisende utvekslingsstudenter som skal holdes utenfor statistikken. Det totale antall besvarelser som blir en del av statistikken ender på 23971 studenter. Av disse har 3200 valgt et av de tre "nei"-alternativene i undersøkelsen, og havner dermed i kategorien "minoritetsstudent". Denne andelen utgjør 13,4 prosent av besvarelsene, en økning på 0,8 prosent fra 2010. Dette tilsvarer litt over 200 personer. Det er et relativt høyt antall studenter (1852 personer eller 7,7 prosent) som har krysset av på svarealternativet "Ingen av alternativene passer". En rask sjekk av listen viser en del navn som er satt sammen av både norskklingende og utenlandsklingende navn. Dette kan tyde på at bare en av foreldrene er født utenfor Norden. I tillegg antar vi at adoptivbarn krysser av på dette alternativet.

Figuren nedenfor viser fordeling av besvarelser.

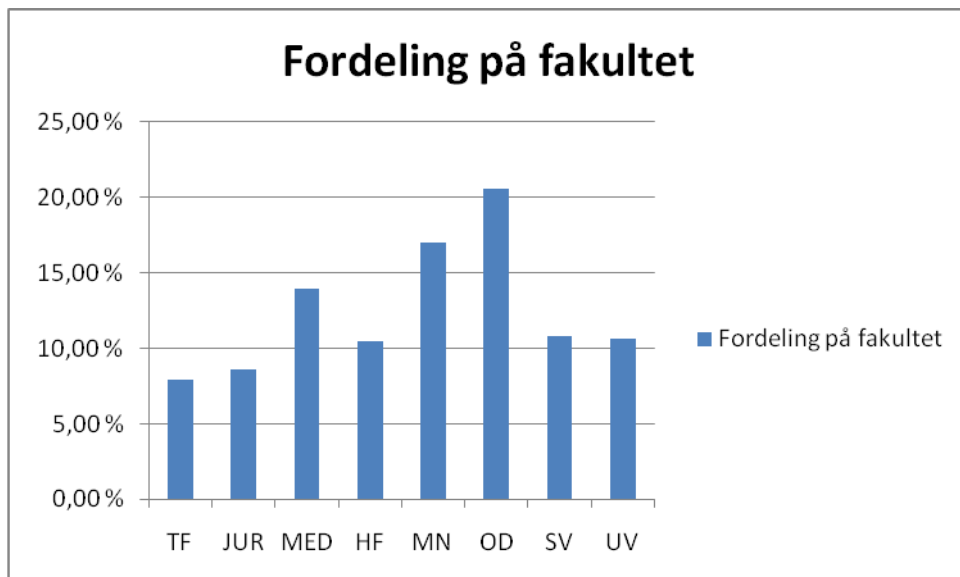
UiO startet å registrere minoritetsstudenter i 2006. I løpet av disse årene har vi hatt en økning fra 9,5 prosent til 13,4 prosent, og dette utgjør en økning på ca 1000 studenter. Figuren nedenfor viser utviklingen fra 2006 til i dag.

UiO har en noe høyere minoritetsandel enn det nasjonale gjennomsnittet for denne perioden. I følge Kunnskapsdepartementets tilstandsrapport for høyere utdanning¹ utgjorde innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i 2009 i overkant av 10 prosent av studentmassen i Norge, mens UiO hadde en andel på 12,2.

Fordeling på fakultet²

Hvilke studier velger minoritetsstudentene? Andel minoritetsstudenter ved de ulike fakultetene varierer. Figuren nedenfor viser at det odontologiske fakultetet har størst andel minoritetsstudenter (20,6 prosent), med det matematisk naturvitenskapelige fakultet like bak (17 prosent). Det medisinske fakultet (13,9) er også over gjennomsnittet ved UiO. Ved det humanistiske, samfunnsvitenskapelige og det utdanningsvitenskapelige fakultet har litt i overkant av 10 prosent av studentmassen minoritetsbakgrunn, mens det juridiske og det teologiske fakultet befinner seg i nedre del av skalaen, med rundt 8 prosent.

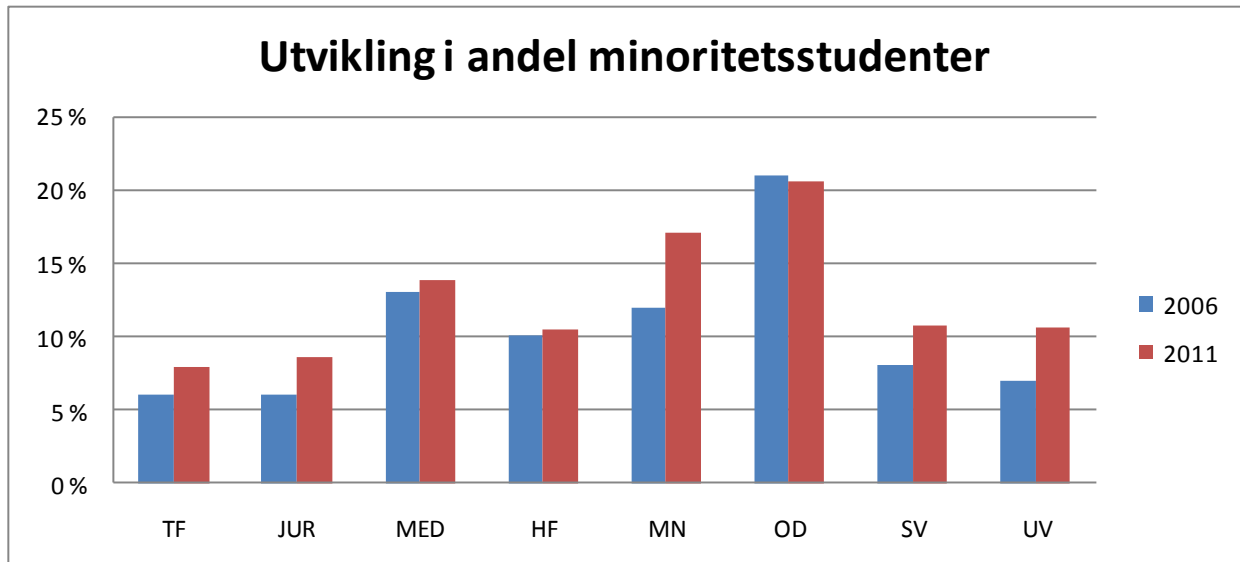
¹

http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/UH/Rapporter_og_planer/Tilstandsrapport2011_nyversjon_regj_no_090511.pdf

² Forkortelser for fakultetene:

- TF – Det teologiske fakultet
- JUR – Det juridiske fakultet
- MED – Det medisinske fakultet
- HF – Det humanistiske fakultet
- MN – Det matematisk naturvitenskapelige fakultet
- OD – Det odontologiske fakultet
- SV – Det samfunnsvitenskapelige fakultet
- UV – Det utdanningsvitenskapelige fakultet

Det kan også være interessant å se på utviklingen ved de ulike fakultetene fra vi startet å telle minoritetsstudenter i 2006 og fram til i dag. Figuren nedenfor viser en økning ved de aller fleste fakulteter, og det er gledelig å konstantere en særlig økning ved fakulteter med lav andel minoriteter.

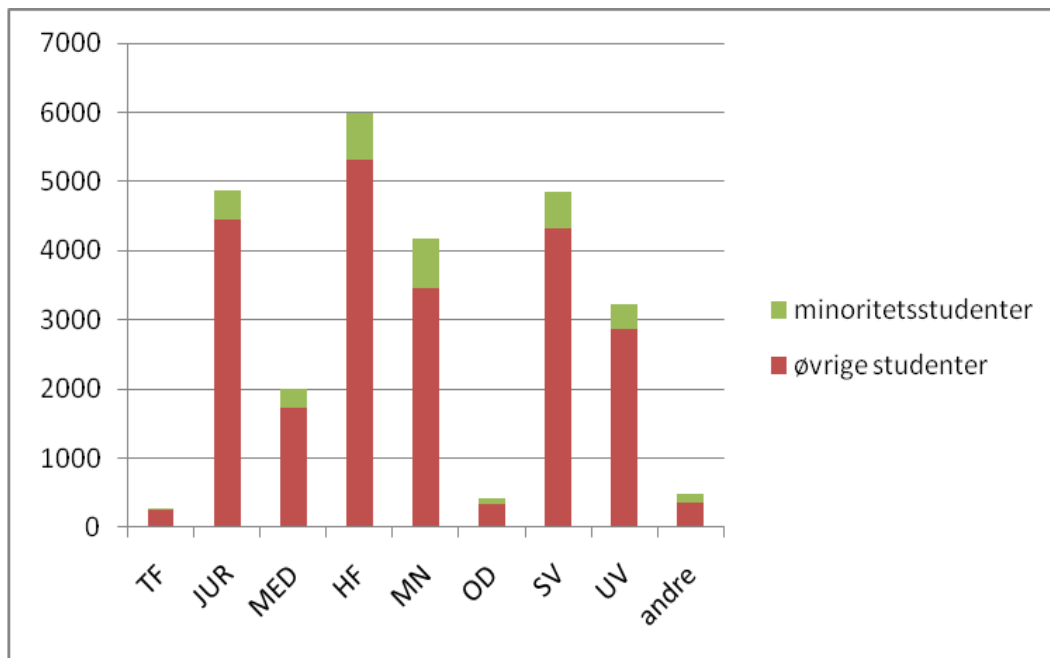
De åtte fakultetene ved UiO varierer i størrelse, og oversikten som viser prosentandel minoritetsstudenter ved hvert fakultet kan gi inntrykk av at det er svært få minoritetsstudenter ved store fakulteter som for eksempel HF, SV eller JUR. Det er viktig å huske på at det reelle antallet minoriteter gjerne er høyere her enn ved mindre fakulteter, noe som betyr at UiO uteksaminerer relativt flere minoritetsstudenter med humanistiske og samfunnsvitenskapelige grader, enn med for eksempel medisinsk bakgrunn.

Vi vet også at enkelte profesjonsstudier og femårige masterprogram er populære blant minoritetsstudenter. Selv om det juridiske fakultet har en av de minste andelene minoritetsstudenter har det femårige masterprogrammet i rettsvitenskap et høyere *antall* minoritetsstudenter enn det medisinstudiet og odontologistudiet har til sammen. Det er altså flere minoritetsstudenter som blir jurister enn leger og tannleger. I denne sammenhengen er det imidlertid viktig å merke seg at minoritetsstudentene uteksamineres sammen med en langt større gruppe majoritetsstudenter med samme utdanning, og konkurrerer med disse om de samme jobbene.

Tabellen nedenfor viser en oversikt over antall studenter ved hvert fakultet og antall minoritetsstudenter. Her er det MN som har høyest antall minoritetsstudenter, med HF like bak.

Fak	alle studenter	minoritetsstudenter
TF	278	22
JUR	4864	418
MED	2004	279
HF	6000	693
MN	4173	709
OD	422	87
SV	4845	523
UV	3217	342
Sentre/ andre	491	127

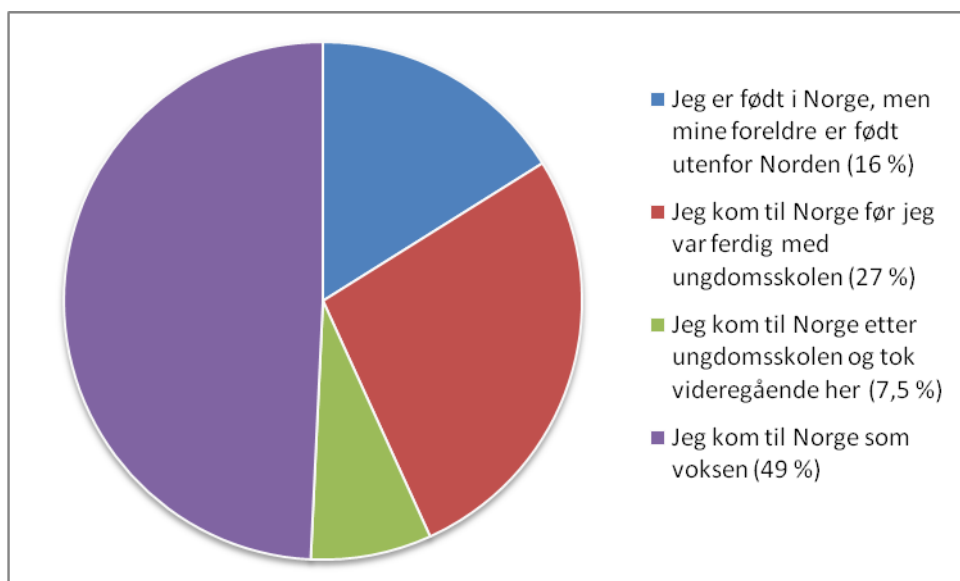
Figuren nedenfor viser hele studentpopulasjonen fordelt på fakultet, og minoritetsandelen i hver søyle er markert som grønne felt. Denne figuren viser forholdet mellom minoritetsstudenter og majoritetsstudenter ved hvert fakultet.

Kunnskapsdepartementets tilstandsrapport for høyere utdanning 2011 bekrefter samme tendenser nasjonalt, for perioden 2006-2009. Blant innvandrere i høyere utdanning er naturvitenskapelige og tekniske fag de mest populære, og det har skjedd en økning innenfor blant annet humanistiske og estetiske fag, samfunnsfag og juss. Andelen innvandrere i lærerutdanninger og pedagogiske fag har holdt seg på 6-6.5% nasjonalt i denne perioden, mens ved UiO finner vi en økning fra 7 prosent i 2006 til 11 prosent i 2009.

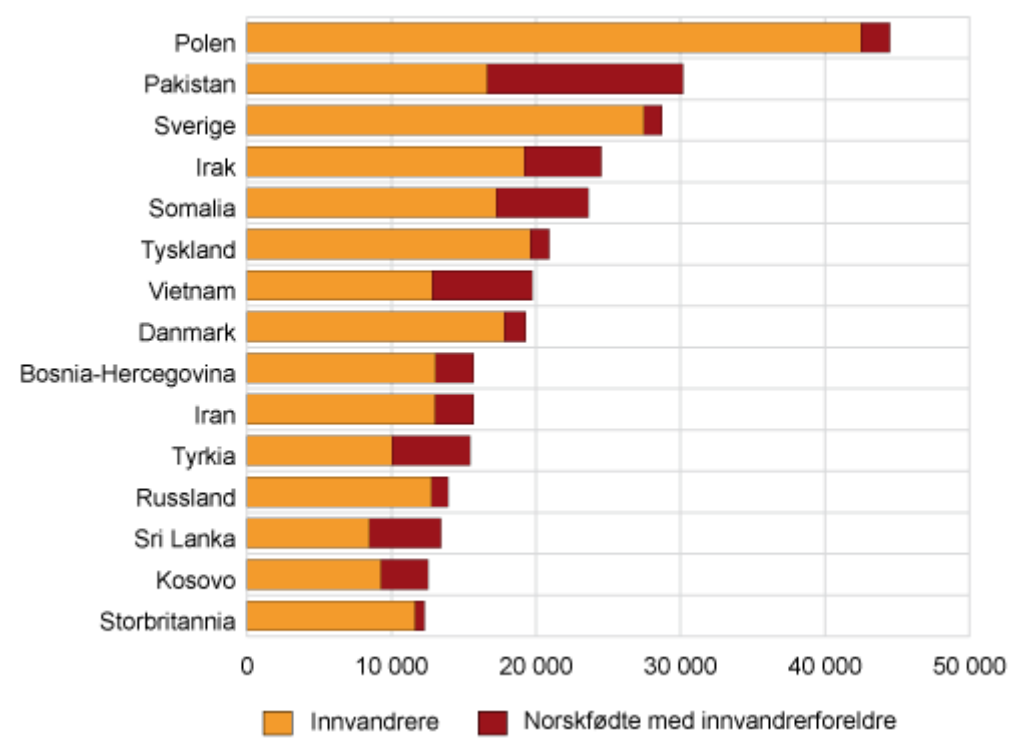
Fordeling etter botid

Minoritetsstudentene ved UiO har svært forskjellig botid i Norge. Noen av dem er født og oppvokst her, mens andre kom i voksen alder. Figuren nedenfor viser når i skoleløpet minoritetsstudentene kom til Norge. Andelen studenter som kom til Norge i voksen alder er klart størst med hele 49 prosent, og denne gruppen studenter øker stadig. I 2011 hadde UiO 1565 studenter som kom til Norge i voksen alder, mot 825 i 2006. UiO har satt i verk en rekke rekrutteringstiltak for å nå ut til de ulike gruppene, og legger opp til en todeling av målgruppa. En sentral del av arbeidet retter seg mot de tre gruppene som enten selv er født i Norge eller kom til Norge før videregående. I tillegg drives det en del informasjonsarbeid som er spesielt rettet mot voksne innvandrere.

Det er rimelig å anta at økningen i gruppen voksne innvandrere til Norge kommer til å vedvare i årene framover. Årsakene er blant annet at flere voksne innvandrere kommer via familiegjenforening og som flyktninger, asylsøkere og arbeidsinnvandrere. Fordelingen av minoritetsstudenter etter botid gjenspeiler innvandrerbefolkningen i samfunnet for øvrig. I en oversikt utarbeidet av SSB ser vi at blant de femten største innvandrergroppene i Norge er andelen som selv har innvandret til landet klart størst. Det er kun etterkommere etter pakistanere som begynner å nærme seg samme størrelse som de som selv har innvandret (se oversikt på neste side).

De 15 største innvandrergruppene i Norge. 1. januar 2009. Absolutte tall

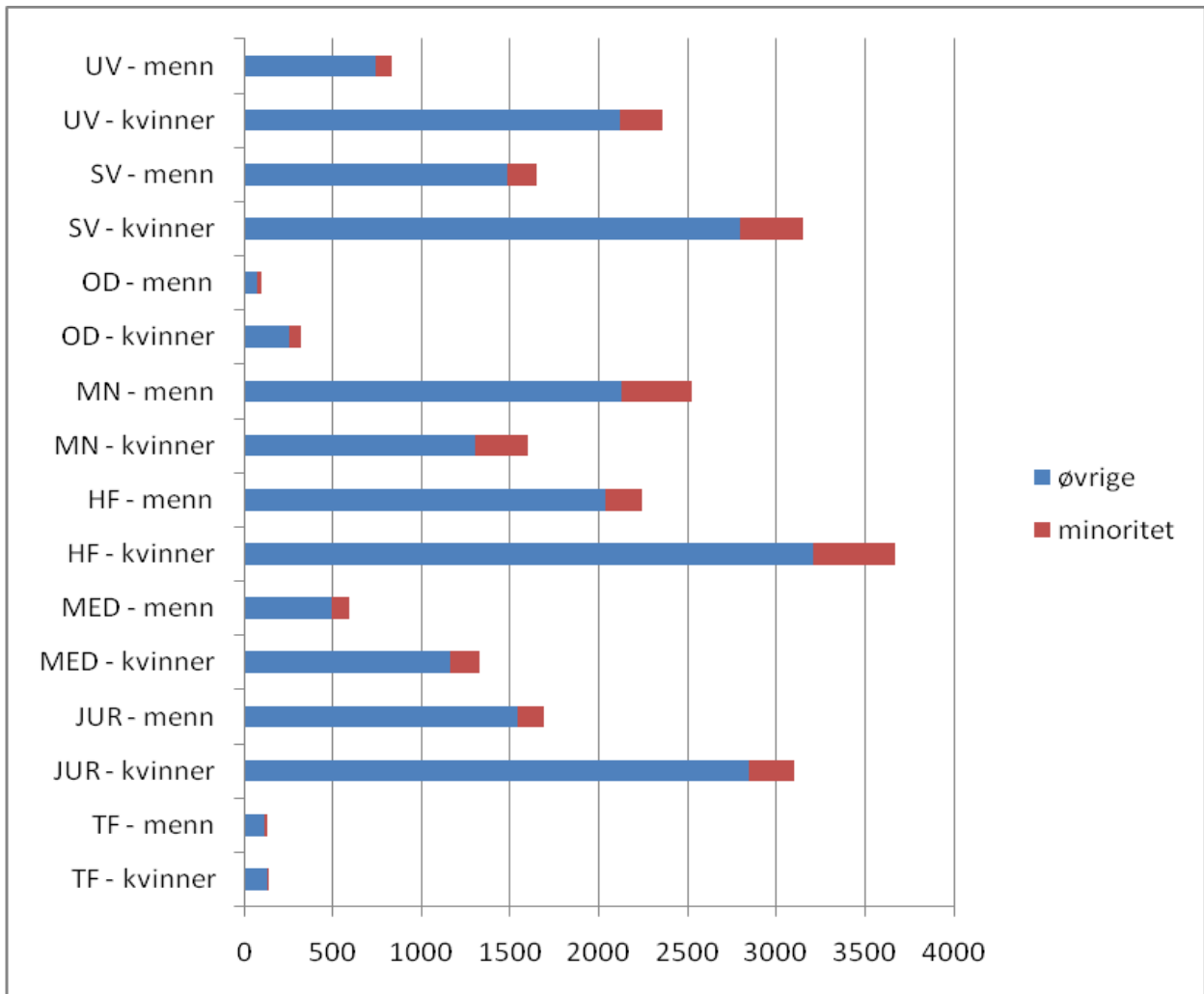

Tall fra statistisk sentralbyrå³ viser at det er andelen innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn som øker i perioden 2006-2009, mens andelen vestlige innvandrere er stabil i høyere utdanning.

Kjønnsfordeling

Andel kvinner er større enn menn på alle fakulteter, bortsett fra ved det matematisk naturvitenskaplige fakultet. Dette gjelder også for studenter med minoritetsbakgrunn. Ved matematisk naturvitenskaplig fakultetet er forskjellen mellom kjønnene jevnere blant minoritetsstudentene, enn den er når vi ser på kjønnsbalansen mellom øvrige kvinner og menn ved fakultetet. Den samme tendensen, om enn i mindre grad, ser vi ved det medisinske fakultet. Ved det humanistiske fakultet er det større ubalanse mellom andel minoritetskvinner og andel minoritetsmenn enn mellom øvrige kvinner og menn. Figuren nedenfor viser andel kvinner og menn ved hvert fakultet. Den røde søylen er minoritetsstudenter og den blå søylen er øvrige.

³ Kunnskapsdepartementets tilstandsrapport for høyere utdanning 2011

Et mangfoldig UiO

Denne rapporten er utarbeidet av Mangfold i Fokus i Akademia (MiFA) ved UiO. UiO anser det som en viktig samfunnsoppgave å bidra til sosial mobilitet gjennom utdanning og har siden 2003 gjennomført en rekke målrettede tiltak gjennom satsingen på MiFA: valgfag i videregående skole, lederutviklingskurs, leksehjelp, mentorordning, samt ulike informasjonsmøter for elever og foresatte. MiFA jobber for å heve andelen minoriteter ved UiO, og ønsker særlig å imøtekomme elever som ikke har et akademisk nettverk i sin umiddelbare nærhet. Gjennom samarbeid med en del skoler i Oslo skaper MiFA interesse for høyere utdanning og viser spekteret av muligheter som finnes. UiO og MiFA vil bidra til at interessen for høyere utdanning oppstår tidlig. Du kan lese mer om MiFA og arbeidet som gjøres for et mangfoldig UiO på <http://www.uio.no/mifa>